

Kimya Sanayiinin Bugünü ve Yarını

Elif UĞUR

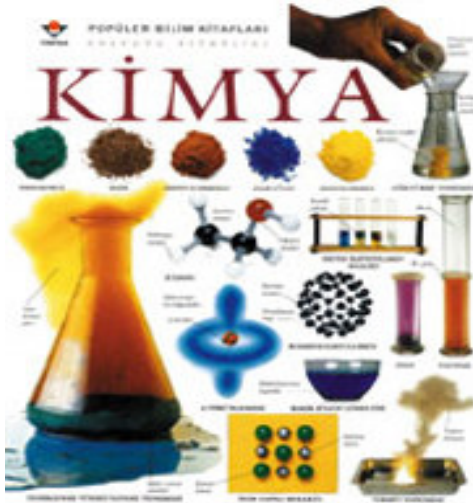
Bir ülke sanayileştikçe, kimyasal ürünlere olan gereksinimi de artmaktadır.

Çünkü kimya sanayi, otomotiv sektöründen deri ürünlerine, cam sanayiinden tekstil ve kağıt ürünlerine kadar birçok sektöre girdi sağlayan temel bir sanayi dalıdır.

Dünya ülkeleri arasında sanayisi gelişmiş olup da kimya sanayisi geri kalmış bir ülkeye rastlanmamaktadır.

Ülkemizde gelişmesi 1930'lu yıllarda başlayan kimya sanayii; 1980'li yıllarda daha liberal bir ithalat rejimine geçilmesi ve kimyasal maddelerden alınan gümrük vergileri oranlarında önemli indirimler yapılmasıyla üretim, ithalat ve ihracatta önemli artışlar kaydetmiştir.

1989 ve 1995 yılları arasında petrol krizleri, Körfez Savaşı ve Türkiye'de 1995 yılında yaşanan ekonomik kriz gibi nedenlerle, ülkemiz kimya sanayii gelişme hızında bir gerileme ve yatırımlarda bir duraklama görülmüştür.

1996 yılından itibaren ise artan iç taleple birlikte üretimde artışlar yaşanmaya başlanmıştır.

Artan üretimde, petrol ürünleri, petrokimyasallar, gübreler, ilaçlar, sentetik elyaf ve iplikler, sabun ve deterjanlar, boyalar Türk kimya sanayiinde ilk sıralarda yerlerini almışlardır.

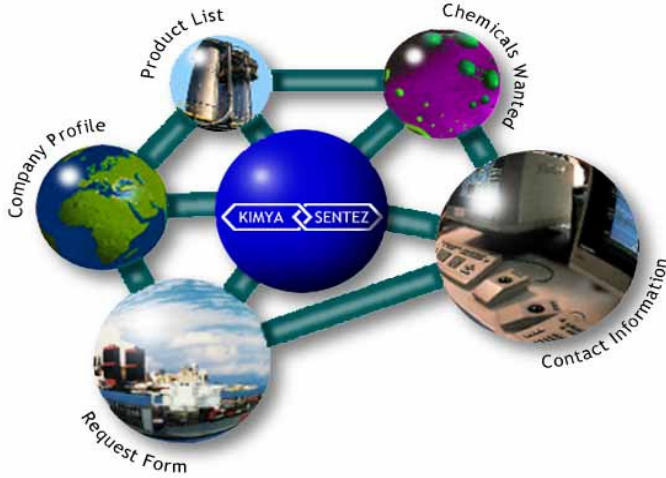
Bugün Türk kimya sanayii dünyadaki üretim pastasından yüzde 7,3'lük bir pay almaktadır.

Ülkemizde, tekstil sektörü girdilerinin %15'i, deri ürünleri sektörü girdilerinin % 12'si, kağıt sektörü girdilerinin % 50'den fazlası kimya sektöründen temin edilmektedir.

Kimya sanayiinin toplam imalat sanayi üretimindeki payı % 30'dur.

Toplam imalat sanayiindeki firmaların yaklaşık % 3'ü kimya sanayiinde yer almaktadır.

Sektörde istihdam edilen yaklaşık 80 bin kişinin toplam istihdam içindeki payı % 7'dir. Sektörde yaklaşık 4.286 firma faaliyette bulunmaktadır.

Bunların 95 adedi büyük ölçekli, 208'i orta, diğerleri ise küçük ölçekli firmalardır.

Türkiye ekonomisine, doğrudan ve diğer sektörlerle sağladığı ara malı ile de dolaylı olarak büyük katkıda bulunan Türk kimya sanayi 2004 yılı itibari ile 11,4 milyar dolarlık bir büyüklüğe sahiptir.

Ülkemizin ekonomik gelişiminin hızlandığı son yıllarda kimya sanayii

ihracatımızda da büyük gelişmeler kaydedildiği görülmektedir.

2000 yılında 1,88 milyar dolar olarak gerçekleşen kimyevi maddeler ve mamulleri ihracat 2004 yılında 4,99 milyar dolara ve 2005 yılının ilk 11 aylık döneminde 6,01 milyar dolara ulaşmıştır.

Sektörün, 2005 yılı Ocak-Kasım döneminde gerçekleştirilen 65 milyar dolarlık Türkiye ihracatı içerisindeki payı yüzde 9,2'ye yükselmiştir.

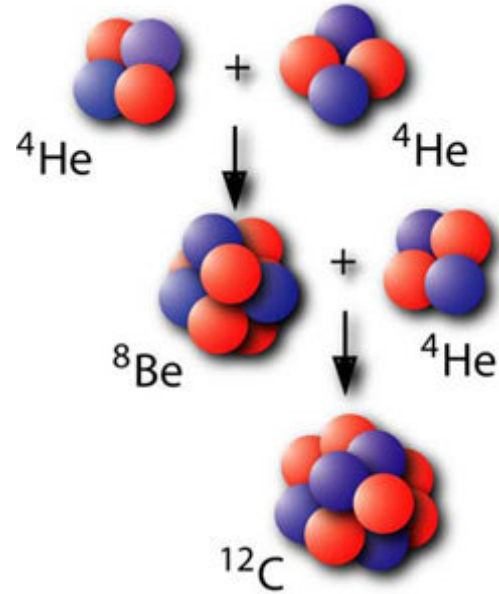
2004 yılında yüzde 40,42 oranında artan kimya sektörü ihracatımız 2005 yılı Ocak-Kasım döneminde geçen yıl aynı dönemine göre yüzde 34,4 artış kaydetmiştir.

Kimya sanayii ihracatı alt sektörler itibariyle incelendiğinde Ocak-Kasım 2005 dönemi içerisinde en çok ihraç edilen ürün gruplarını mineral yakıtlar, plastikler ve mamulleri ile sabunların oluşturduğu görülmektedir.

İhraç edilen mineral yakıtlardan 2,29 milyar dolar, plastik ve mamullerinden 1,61 milyar dolar, sabundan ise 372 milyon dolar gelir elde edilmiştir.

2005 yılı Ocak-Kasım dönemi kimya sanayi ihracatı ülkeler bazında incelendiğinde ise ABD'nin 620 milyon dolar ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

ABD'yi 522 milyon dolar ile Irak izlemektedir.

Ülke grupları itibariyle değerlendirildiğinde ise AB 1,67 milyar dolarla en çok ihracat yapılan ülke grubu olurken Orta Doğu ülkeleri 1,59 milyar dolarla ikinci, diğer Avrupa ülkeleri ise 1,34 milyar dolarla üçüncü sırada yer almaktadır.

Dünya kimya sanayii ticaretinde katma değeri yüksek organik ürünler önem kazanırken, ülkemiz ihracatının parfümeri, kozmetik, temizlik maddeleri gibi inorganik kimyasallara ve plastiklere dayandığı görülmektedir.

Kimya sanayi ihracatımızın, son üç yıldaki ortalama yüzde 35'lik artış hızını koruyarak 2006 yılında 8 milyar dolara ulaşması beklenmektedir.

Kimya sanayi ithalatında ise petrol ürünleri ve petro-kimyasallarda ülkemizin dışa bağımlı olduğu görülmektedir.

İthalatımızın %65 gibi büyük bir kısmı kimyasal hammaddelerden oluşmaktadır.

Kimya sanayii ithalatında ilk sırayı değer bazında sentetik kauçuk ve plastik hammaddeler, ana kimyasal maddeler, eczacılıkta ve tıpta kullanılan kimyasal ve bitkisel kaynaklı ürünler almaktadır.

İthal edilen diğer önemli ürün grupları ise suni-sentetik elyaflar, kimyasal gübreler ve azotlu bileşikler, deterjanlar ve diğer temizlik maddeleri, pigmentler ve boyalardır.

2004 yılında 30,47 milyar dolar olarak gerçekleşen kimya sanayi ithalatı 2005 yılı Ocak Kasım döneminde 32,31 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

2004 yılında kimya sanayi ithalatının gerçekleştirildiği önemli ülkeler arasında Almanya, İtalya, Fransa, ABD, İngiltere, Belçika, İspanya, İsviçre, Rusya Federasyonu, Romanya, Hindistan, Çin, Ukrayna ve İrlanda yer almaktadır.

Enerji, tarım, sağlık, ulaştırma, gıda, inşaat, elektronik ve tekstil gibi alanlarda yüksek katma değer içeren ürünler sunan kimya sanayii, bütün gelişmiş ülkelerde lokomotif sektör olarak gösterilmektedir.

Ancak, ülkemizde kişi başına düşen kimyasal madde üretim miktarının AB ülkelerinin oldukça gerisinde olduğu görülmektedir.

AR& GE BÜLTEN

ARAŞTIRMA VE MESLEKLERİ GELİŞTİRME MÜDÜRLÜĞÜ
MART

Kişi başına düşen kimyasal madde üretim miktarı İrlanda'da 6 bin 224, Belçika'da 3 bin 423, Hollanda'da bin 773, Fransa'da bin 279, Almanya'da bin 251, İtalya'da 837, İspanya'da 762, Portekiz'de 348 ve Yunanistan'da 265 dolar iken bu rakam ülkemizde 155 Dolar civarında seyretmektedir.

Türk kimya sanayii önüne çıkan engellerden dolayı atılım yapamamaktadır.

Enerji maliyetlerinin yüksekliği, orta ölçekli sanayi için altyapısı tamamlanmış yerlerin bulunmayışı sektöre yapılan yatırımların sınırlı kalmasına neden olmaktadır.

Sektörde girdi maliyetlerinin yüksek oluşu fiyatlara da yansımakta ve ihracatın daha da ileri seviyelere taşınmasını engellemektedir.

Türk kimya sanayiinde yaşanan sorunlara rağmen Ar&Ge yatırımlarının hızlandırılması ve maliyetlerin aşağı seviyelere çekilmesiyle, sektör, bugün bulunduğu yerden daha iyi yerlere gelebilecektir.

Teknolojisini ileri sanayi ülkelerinden almış olan ülkemiz kimya sanayii, sorunlarının giderilmesiyle üretimde ve ihracatta daha da fazla artışlar sağlayabilecektir.

Diğer sanayicilere sağladığı vazgeçilmez girdilerle ülkemiz ekonomisinde önemli bir yere sahip olan kimya sektörünün kendi teknolojisini üreterek dünya ticaretinde hak ettiği konuma geleceğini umuyoruz.